Antarctica begint hier

Van Benjamín Labatut verschenen eerder

*Het blinde licht*

*De* MANIAC

*Antarctica begint hier*

De Chileense schrijver Benjamín Labatut (1980,Rotterdam) groeide op in Den Haag, Buenos Aires en Lima. *Het blinde licht* (Atlas Contact, 2020) betekende zijn internationale doorbraak in meer dan 30 talen. Labatuts roman *De* MANIAC (Meridiaan Uitgevers, 2023) bevestigde nog eens dubbel en dwars zijn status als internationaal erkende en gerespecteerde auteur. *De* MANIAC werd Boek van het Jaar 2023 van *de Volkskrant*.

Benjamín Labatut

# Antarctica begint hier

VERHALEN

Vertaald uit het Spaans door Peter Valkenet

MERIDIAAN
UITGEVERS

2026

Eerste druk, december 2026

© 2010, 2026 ExLibris SPA
© 2026 Nederlandse vertaling Peter Valkenet
Oorspronkelijke titel *La Antárctica empieza aquí*
Oorspronkelijke uitgave Anagrama Editorial
Deze editie kwam tot stand door bemiddeling van
Puentes Agency
Omslagontwerp Nanja Toebak
Omslagbeeld © 'History of Humanity', Jacob Adler LLC
Auteursfoto © Victoria Iglesias
Typografie Wim ten Brinke
Wilco

ISBN 978 94 93486 12 6
NUR 302

www.meridiaanuitgevers.com
@meridiaanuitgevers
@meridiaanboeken
Meridiaan Uitgevers

TDM (Text & Data Mining) is uitdrukkelijk niet toegestaan zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgeverij

MIX
Papier | Ondersteunt verantwoord bosbeheer
FSC® C004472

# Inhoud

Antarctica begint hier 11
De kuur van Ana 69
Nederland 87
Countryclub 105
Deseo 131
Alfredo in bed 157

Voor Samir Nazal – een man alleen sterft niet.

When there is nothing left to burn
You have to set yourself on fire.
– DOUGLAS CAMPBELL

# Antarctica begint hier

Een echte soldaat is niet een mens.

Op zijn vierenzestigste werd de dichter Karol Vasek voorgedragen voor de Nationale Prijs voor de Literatuur, tot verrassing van zowel het literaire wereldje als het gros van de lezers in Chili. De andere kandidaten waren gerenommeerde vertellers of dichters en aan een van hen was kort daarvoor de Spaanse Prins van Asturië-prijs toegekend, waardoor iedereen dacht hij de laureaat zou worden, als bekrachtiging van dat wapenfeit: een typische reflex voor Chili, waar niets in hoger aanzien staat dan succes in het buitenland.

De statuten van onze hoogste literaire prijs bepaalden dat elke Chileense auteur die 'zijn of haar leven aan de letteren heeft gewijd' kon worden voorgedragen voor de prijs, maar de kandidatuur van Vasek kwam uit de lucht vallen en het leek onbestaanbaar dat de jury die zou aanvaarden. Over zijn leven was weinig bekend, over zijn werk nog minder: hij was geboren in het zuiden van Chili, had maar vier dichtbundels gepubliceerd – die nergens te krijgen waren – en had kort in het Chileense leger gediend, in de jaren voorafgaand aan de dictatuur.

Toen ik over de voordracht hoorde, stond mijn baan bij

de cultuurredactie van een politiek tijdschrift dat werd verspreid als katern bij de op een na belangrijkste krant van het land, hevig op de tocht. In de greep van de paniek voor de wekelijkse redactievergadering en om mezelf uit de brand te helpen, vatte ik het idee op om een artikel over Vasek te schrijven, ervan uitgaande dat mijn suggestie zou worden verworpen. Ik had niet één versregel van hem gelezen en ik zou een verhaal moeten verzinnen met het weinige wat er te vinden was op internet. Bijna alles op webpagina's van extreemrechtse groeperingen met fascistoïde namen als *Chili Herboren*, *Hamer van het Zuiden* en *Het Australe Legioen*, maar het nazisme had op dat moment weer de aandacht van de pers, zodat ik slechts hoefde op te merken dat Vasek militair was geweest, met een paar gegevens uit zijn biografie erbij (hij had Tsjechische roots, zijn vader had als oorlogspiloot een onderscheiding uit handen van Göring ontvangen), of mijn redacteur ging akkoord, op voorwaarde dat ik de dichter ook zou interviewen.

Het gerucht ging dat dit mijn laatste maand bij het tijdschrift zou zijn. De wrijvingen met mijn redacteur waren tot een uitbarsting gekomen toen ik me niet kon vinden in de door hem bedachte kop boven een stuk van mij en die had veranderd in het softwareprogramma dat we daarvoor gebruikten, vlak voordat het betreffende nummer ter perse ging. Toen hij dat ontdekte, riep hij me bij zich in zijn kantoor, furieus en kennelijk zo vernederd dat zijn handen ervan trilden. Hij waarschuwde me dat als ik nog één keer zoiets zou flikken, hij alles zou doen wat nodig was om ervoor te zorgen dat ik nooit meer werk als

journalist zou vinden in Chili. Ik verliet zijn kantoor zonder mijn verontschuldigingen aan te bieden. Wat kon ik zeggen? Dat dit mijn eerste stappen op weg naar de literatuur waren? Geen werk hebben leek me een nachtmerrie, al maakte ik genoeg uitglijders om die tot werkelijkheid te maken. Ik werkte inmiddels meer dan een jaar als verslaggever, maar het enige wat ik echt wilde, was schrijver worden. Daar droomde ik al mijn hele leven van. Een moedig besluit, vond ik zelf. Want het betrof niet zomaar een roeping. Schrijver zijn vereiste, zoals soldaat of samoerai zijn dat deed, een militante houding tegenover de werkelijkheid, een attitude van permanent verzet, zonder pacten of wapenstilstanden. Vaste routines, grenzen, familie, normen, geluk, dat alles had betekenis voor de anderen, terwijl het de bestemming van de schrijver was om de afgrond op te zoeken. Waar die roemruchte afgrond zich bevond en wat je moest doen als je hem had gevonden, waren dingen die ik nog niet wist. Erin kijken en blijven kijken, neem ik aan.

Het was belachelijk, maar in die tijd wekte de literatuur een onbeheersbaar verlangen bij me op. Ik sliep weinig, om te kunnen lezen, en ik kon het huis niet verlaten zonder eerst meerdere boeken in mijn rugzakje te hebben gestopt. Ook begon ik bepaalde onhebbelijkheden te ontwikkelen: op de redactie brak ik in in de computers van mijn collega's en las hun e-mails, in de microbus en de metro luisterde ik gesprekken van anderen af en scande ik de appjes die mensen elkaar schreven op hun telefoons, in de woningen van mijn vrienden keek ik in kastladen en zocht ik naar dagboeken om hun intieme leven bin-

nen te dringen, die duistere, zondige en geheime kern die de bron van echte literatuur is. Ik krabbelde honderden ideeën in een klein notitieboekje: opzetjes, beginnetjes en plots van verhalen die ik nooit verder zou uitwerken, maar waarover ik niet uitgepraat raakte. Omdat ik niet in staat was om urenlang op mijn bureaustoel te zitten zonder iets te doen, verschanste ik me op het toilet om te lezen, waarvan ik zo lang wegbleef dat mijn collega's dachten dat er iets mis was met mijn darmen; tot op de dag van vandaag associeer ik het chloormerk dat het schoonmaakpersoneel gebruikte met de dagboeken van Gombrowicz en de geur van andermans uitwerpselen met een paar van mijn favoriete gedichten. Alles was tijdverlies vergeleken bij de noodzaak om te lezen en me voor te bereiden op wat ik ging schrijven. Wanneer? Dat was niet belangrijk. Op die leeftijd was schrijven niet het belangrijkst. De grote schrijvers – althans de schrijvers die ikzelf 'groot' vond – vierden hun belangrijkste triomfen pas op latere leeftijd. De jeugd was voor andere dingen. Lezen, reizen, drugs gebruiken. Leren om honger en kou te lijden. De jeugd was er om te lijden, om hard te worden, om materiaal te verzamelen voor een kasteel. Sinds ik het huis uit was, woonde ik samen met een vriendin zonder huur te betalen. Ik was vijfentwintig, ik had nog niet eens een kort verhaal geschreven, ik zat op zwart zaad, ik had geen relatie, ik verwaarloosde mijn gezondheid en ik paftе er oplos, maar ik neem aan dat ik me op een of andere manier een echte man voelde, terwijl ik feitelijk een nietsnut was.

Het artikel over Vasek beloofde een drama te worden. Behalve op de webpagina's van nazigroeperingen waar hij werd genoemd, was er praktisch geen informatie te vinden waarin gewag werd gemaakt van een veertig jaar omspannende loopbaan als dichter. Mijn vrienden kenden hem niet en de uitgeverijen van zijn boeken bestonden al tientallen jaren niet meer. De enige die hem kon thuisbrengen was Samir Nazal, een oude boekhandelaar met een indrukwekkende poëzieverzameling in zijn tweedehandsboekenwinkel. Nazal was beter ingevoerd in de Chileense literatuur dan wie ook en had nog een vage herinnering aan het eerste boek van Vasek. Een beetje een typische figuur, zei hij toen ik hem een bezoek bracht. Een dichter van het tweede garnituur, maar interessant. Typisch in welke zin? vroeg ik. Dat kon hij niet goed uitleggen. Hij wist zich geen beelden van gedichten meer te herinneren, of de stijl, alleen de titel van één gedicht: *Stormpiloten*. Ik verzocht hem mij te bellen als hij een boek van hem vond of als hij op enigerlei wijze in contact zou komen met Vasek, een van zijn uitgevers of redacteurs of iemand die me kon helpen om een interview te regelen. Verslagen keerde ik terug naar het redactielokaal. Op de vrijdag van die week zou ik Pato, mijn redacteur, iets concreets moeten laten zien, en ik had er elke dag meer spijt van dat ik het onderwerp Vasek had aangesneden. Het was niet de eerste keer dat ik me in de nesten had gewerkt door me te verliezen in een onhaalbare reportage. In het beste geval zou ik doelwit worden van de beschimpingen van Pato, die me 'chef' noemde omdat ik nooit op tijd was, of 'het prinsje' omdat ik een keer

de fout had begaan om in een vintage blauwfluwelen jasje op de redactie te verschijnen. Aangezien ik niets beters kon bedenken, besloot ik de archieven van de Militaire Academie te doorzoeken.

Op een gelig vel papier, met de hand beschreven, vol spelfouten en vochtvlekken, vond ik de volgende gegevens: Karol Vasek, geboren Karol Anton von Vasek Geislerova, zoon van Karol von Vasek Roubal en Catalina Geislerova Pinto, was tot de Militaire Academie toegelaten toen hij de leeftijd van achttien had bereikt. Een reus van een vent – bijna twee meter lang – met zwart, steil haar. De enige foto die uit het archief opdook, formaat pasfoto, toonde een jongeman met Europese trekken, mager als een lat, met de scherpe, geprononceerde neus van een magiër of een druïde. Zijn ogen – grijs, volgens de systeemkaart – ontbeerden iedere glans en wekten zelfs de indruk dat ze licht absorbeerden. Geen gewoon iemand, was mijn gedachte, heel on-Chileens. Met uitzondering van een zweem van melancholie, zag ik op die foto niets wat hem verbond met die jongens die in het leger gaan om een uitweg uit de armoede te vinden, kinderen die hun leven in de handen van anderen leggen en zich uitleveren aan de strijdkrachten om te ontvluchten aan afgelegen dorpjes of gewelddadige vaders. Vasek was anders, hij leek tot een andere mensensoort te behoren, en hoezeer ik zijn portret ook bestudeerde, ik zag hem niet voor me als een op bevel marcherende soldaat met opgeschoren haar en het geweer over de schouder, op weg naar een nieuw leven, een militaire oefening, een moordpartij of een oorlog.

Een paar weken daarvoor was er een nieuwe journalist bij het tijdschrift komen werken. Federico Silva Fernández, stagiair, had zich achter me tussen de schotten van mijn werkplek geïnstalleerd, in de donkstere hoek van het redactielokaal. Hij was de meest misvormde persoon die ik in mijn leven had gezien. Zijn lichaam leek opgebouwd uit onderdelen die door anderen waren afgekeurd. Na zijn geboorte was hij zeven keer aan zijn gezicht geopereerd; zijn ogen stonden ver uit elkaar, met het ene duidelijk hoger dan het andere, in een hoofd dat zo groot was als het scherm van mijn laptop. Zijn haar groeide in plukken en zijn sinaasappelhuid zat onder de plaques van de psoriasis waar hij aan leed. Hij had meerdere zenuwtics, die hem onder stroom leken te zetten, en hoewel zijn hazenlip chirurgisch was gecorrigeerd, sprak hij met een nasaal stemgeluid. Federico was bij het tijdschrift aangenomen nadat hij was afgewezen bij *La Segunda* toen de hoofdredactrice van die krant hem persoonlijk had ontmoet. Ik ben nooit te weten gekomen waarom hij bij ons wel welkom was. Zijn lichaam – mislukt, lelijk, deerniswekkend – was de perfecte antithese van wat de eigenaren van het tijdschrift wilden uitstralen naar de buitenwereld. De eerste dagen kon ik niet naar hem kijken, maar gaandeweg (zoals dat gaat wanneer we dagelijks met het monsterlijke worden geconfronteerd) was zijn abnormaliteit, die eerst zo choquerend was geweest, afgenomen tot niemand er meer acht op sloeg en was Federico veranderd in Fede het manusje-van-alles, die iedereen bij zijn of haar voornaam begroette en die als enige zo ver onder de anderen stond dat zelfs ik hem om hulp kon vragen.

Fede had journalistiek gestudeerd, maar wilde net als ik schrijver worden. Hij zat de hele dag verwachtingsvol te chatten met vrouwen die hem nooit een kans zouden geven, en omdat hij weinig te doen had, schreef hij korte stukjes in een blog dat ik met ongezonde nieuwsgierigheid las van achter zijn rug, omdat hij daarin niet alleen zijn dagelijkse bezigheden op het werk beschreef, commentaar gaf op de boeken die hij had gekocht en foto's van zijn nicht postte, maar ook vaak over mij schreef. Hij was naïef en voelde de behoefte om mijn mening over van alles en nog wat te vragen. Hoe dacht ik over de opwarming van de aarde? Wie ging de Nobelprijs winnen? Wie was beter, Mistral of Bombal? Wie was belangrijker, Cheever of Carver? Waar hield ik meer van, Dylan of Elvis? Billen of borsten? Aanvankelijk probeerde ik vriendelijk te zijn en gaf ik serieus antwoord, waarbij ik al mijn argumenten uiteenzette, ook al ging het nergens over, maar later begreep ik dat het enige wat hij wilde iemand om mee te praten was. Vanaf dat moment ouwehoerde Fede erop los en deed ik net alsof ik naar hem luisterde terwijl ik met iets anders bezig was. Hij vertelde me alles over zijn moeder (die hij vereerde), over zijn zus en over de dochter van zijn zus, die nog geen jaar oud was en die hij als de belangrijkste persoon in zijn leven beschouwde, omdat in de hele wereld alleen zij hem zonder angst of weerzin aankeek. Ook sprak hij over een vriendin – zijn beste vriendin, legde hij uit – op wie hij tot over zijn oren verliefd was. Zij voelde niet hetzelfde, uiteraard, maar ze brachten hele dagen samen door. Federico verloor nooit de hoop. Ze hadden aan dezelfde universiteit

gestudeerd en de vriendin had het net uitgemaakt met haar verkering: de kans waarop Federico had gewacht. Hij vroeg me om advies over hoe hij haar zijn liefde kon verklaren. Ik antwoordde dat hij met haar moest praten, dat hij tegen haar moest zeggen wat hij voelde of haar anders een mail moest sturen. Wat kon ik daar nog aan toevoegen? Zijn hart zou sowieso gebroken worden. Ik had tegen hem moeten zeggen dat hij zijn gevoelens maar beter voor zich kon houden als hij haar niet wilde kwijtraken als vriendin, maar ik vond geen manier om hem te behoeden voor het onvermijdelijke. Bovendien had ik zo mijn eigen problemen op dat gebied.

Een van de dingen waarvan ik het nodig had geacht om ze achter me te laten na mijn besluit om schrijver te worden, was mijn inmiddels ex-vriendin, Camila, de eerste vrouw met wie ik echt gelukkig was geweest. En juist dat – zoveel rust, zoveel liefde – was een probleem tussen ons geworden. Haar normaliteit was te veel voor me, en haar verlangen naar een kalm en huiselijk bestaan, met man, kinderen, honden en een gezellig huis, was onverenigbaar met mijn idee van een leven in de literatuur. Hoewel ik zwaar verliefd op haar was, groeiden we uit elkaar. Camila drong erop aan dat ik stopte met het roken van marihuana (of op zijn minst controle over die gewoonte kreeg), terwijl ik weigerde een toekomst samen te plannen. Tijdens onze laatste vakantie hadden we met twee van haar vriendinnen van de universiteit een huis aan een meer in het zuiden gehuurd. In februari was er niet aan joints te komen, waardoor ik, terwijl zij lag te zonnebaden met haar vriendinnen en een sjaal breide die ik

zag groeien tot een lange ketting waarmee ik zou worden vastgeketend aan een levensinvulling die niet de mijne was, gek werd van verveling. Gedurende twee weken deed ik niets anders dan lezen, liggend in een hangmat. Toen ik al mijn zelf meegebrachte boeken uit had, las ik de weinige die in dat zomerhuis te vinden waren, en daarna de boeken van de vriendinnen, en uiteindelijk liep ik twaalf kilometer naar het dichtstbijzijnde dorp alleen om te zien of er een boekenwinkeltje was. Alles tevergeefs. Hoeveel ik ook las, het lukte me niet om ontspanning of vertroosting te vinden. Het tegendeel was het geval: elke bladzijde, goed of slecht, overtuigde me er meer van dat ik haar moest verlaten. Dat ik alle schepen achter me moest verbranden. Dat dat de prijs was die ik moest betalen. Want van één ding was ik zeker: de literatuur vraagt om een offer. Om te schrijven, moest je iets verliezen. Zes maanden later was onze relatie voorbij. Zo nu en dan hoorde ik nog van haar, een paar regels in een e-mail, een spraakberichtje op mijn telefoon. Tot antwoorden was ik niet in staat.

Fede vond gedichten van Vasek. Ik had hem gevraagd het archief van Copesa door te spitten, de mediagroep waarvan het tijdschrift een van de titels was, in een gigantisch souterrain waar meer dan honderd jaar aan informatie werd bewaard: in een oud nummer van het weekblad *Época* bleken drie gedichten van Vasek – minder dan dertig versregels in totaal – en een korte biografische schets te staan. Voor mij was het alsof ik op een goudader was gestuit.